

EUROPEISKA KOMMISSIONENS SVAR

PÅ EUROPEISKA REVISIONSRÄTTENS SÄRSKILDA RAPPORT

Anpassning av reglerna för
sammanhållningspolitiken för att hantera covid-
19

Medlen används på ett mer flexibelt sätt, men det krävs
eftertanke kring sammanhållningspolitiken som ett
krishanteringsverktyg

Innehåll

I. KOMMISSIONENS SVAR I KORTHET	2
II. KOMMISSIONENS SVAR PÅ REVISIONSRÄTTENS HUVUDSAKLIGA IAKTTAGELSER.....	3
1. De nationella myndigheternas prioritering av kris- och återhämtningsinstrumenten	3
2. Parallellt genomförande av olika finansieringsflöden.....	3
3. Övervakning och rapportering	4
III. KOMMISSIONENS SVAR PÅ REVISIONSRÄTTENS REKOMMENDATIONER.....	4
1. Rekommendation 1 – Analysera sammanhållningspolitikens lämplighet som ett verktyg för att hantera budgetkriser.....	4
2. Rekommendation 2 – Övervaka noggrant utnyttjandet av React-EU för att vid behov ge stöd med fokus på resultat.....	4

I detta dokument presenteras Europeiska kommissionens svar på iakttagelserna i en särskild rapport från Europeiska revisionsrätten i enlighet med artikel 259 i [budgetförordningen](#). Dokumentet ska offentliggöras tillsammans med den särskilda rapporten.

I. KOMMISSIONENS SVAR I KORTHET

Under den mest akuta fasen av covid-19-krisen arbetade EU-institutionerna tillsammans för att hitta det bästa sättet att stödja medlemsstater i akut behov av likviditet. De två investeringsinitiativen mot effekter av coronaviruset tillät användning av **tillgänglig sammanhållningspolitisk finansiering** från perioden 2014–2020, vilket visade sig vara till stor nytta för de nationella myndigheterna. Revisionsrätten uppskattar att omkring 35 miljarder euro omfördelades över samtliga sektorer till följd av den nya flexibiliteten. Enligt kommissionens beräkningar omfördelades omkring två tredjedelar av detta belopp, omkring **23 miljarder euro**¹, till specifika insatser mot pandemins effekter. Det gällde främst åtgärder för hälso- och sjukvårdssystemet, ekonomiskt stöd till små och medelstora företag och inrättande av tillfälliga nationella system för korttidsarbete.

Under 2021 fick sammanhållningspolitiken tilläggsfinansiering från NextGenerationEU-initiativet i form av **React-EU-resurser till ett värde av 50,6 miljarder euro**. Denna extra finansiering **störde medlemsstaterna** genom att öka deras likviditet och tillhandahålla nya resurser för att tillgodose behov kopplade till krisen.

Kommissionen har hjälpt myndigheterna att hitta rätt bland alla nya finansieringsverktyg och att hitta synergier dem emellan. Den behandlade alla ansökningar som prioriterade ärenden, vilket gjorde det möjligt att snabbt godkänna programändringar. Återbetalningar kunde göras även för slutförda åtgärder, som inleddes efter den 1 februari 2020. Dessa kunde också finansieras till 100 % från EU:s budget, utan krav på nationell medfinansiering. Flexibilitet erbjöds för genomförande- och revisionsramarna, samtidigt som kravet på strikt efterlevnad av tillämpliga regler behölls. React-EU var det allra första instrument som användes inom ramen för NextGenerationEU, och de första utbetalningarna till medlemsstater gjordes i juni 2021.

Tack vare den betydande omfördelningen och den tillfälliga användningen av medfinansieringsgraden på 100 % från EU påskyndades det finansiella genomförandet ytterligare under 2020–2021: utgiftsnivån hade ökat till 73 % i slutet av oktober 2022, efter det att revisionsrätten avslutat till revisionsarbete.

Covid-19-pandemin ledde till allvarliga störningar i medlemsstaternas ekonomier och samhällen och medförde en risk för fördjupade regionala skillnader och större social ojämlikhet. För att inte äventyra uppnåendet av sammanhållningspolitikens långsiktiga mål – att minska de socioekonomiska och territoriella skillnaderna – blev man tvungen att snabbt anpassa politiken till det bredare sammanhanget och ta itu med pandemins konsekvenser för människors liv, företag, investeringar och projektgenomförande. Flexibiliteten inom CRII och CRII+ var avgörande för att undvika ytterligare fördjupning av skillnaderna mellan regioner till följd av krisen, och React-EU-resurser investerades för att fortsätta att ge nödvändigt stöd till hälso- och sjukvård, företag och arbetstagare samt för att förbereda återhämtningen i linje med gröna och digitala prioriteringar.

Det framgick tydligt att sammanhållningspolitiken, som ett av EU:s största investeringspolitiska verktyg, genom sina möjligheter till anpassning och flexibilitet kunde bidra till återhämtningen efter krisen. Det innebar emellertid inte att sammanhållningspolitiken omvandlades till ett krishanteringsverktyg: den motsvarande flexibiliteten var väl avgränsad i den rättsliga ramen och tidsbegränsad. Sammanhållningspolitiken förblir först och främst en långsiktig investeringspolitik för social och ekonomisk konvergens mellan europeiska regioner, i linje med EU:s prioriteringar. Sammanhållningspolitiken fortsätter att uppfylla sitt primära mål att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och genomföra unionens politiska prioriteringar, såsom den gröna

och digitala omställningen, och den kommer att fortsätta att göra detta, särskilt inom ramen för programmen för perioden 2021–2027.

II. KOMMISSIONENS SVAR PÅ REVISIONSRÄTTENS HUVUDSAKLIGA IAKTTAGELSER

1. De nationella myndigheternas prioritering av kris- och återhämtningsinstrumenten

Kommissionen anser att medlemsstaterna gjorde korrekta prioriteringar när det gäller användningen av kris- och återhämtningsinstrumenten för att säkerställa att de berörda insatserna anpassas till de nya omständigheterna, att resurser som redan investerats inte går förlorade och att fonderna bidrar till att begränsa pandemins inverkan på sammanhållningen. Det bör även noteras att den ytterligare finansieringen inom ramen för React-EU gjorde det möjligt att investera innan programmen för 2021–2027 påbörjades, i syfte att överbrygga klyftan mellan perioderna 2014–2020 och 2021–2027 och underlätta återhämtningen².

2. Parallellt genomförande av olika finansieringsflöden

Kommissionen instämmer i att det finns ett behov av samordning och komplementaritet i genomförandet av de sammanhållningspolitiska fonderna, särskilt React-EU, och faciliteten för återhämtning och resiliens.

Risken för dubbelfinansiering begränsas på ett betydande sätt av flera mekanismer och bestämmelser. Både medlemsstaterna och kommissionen gör särskilda ansträngningar för att undvika överlappningar. För det första, i enlighet med artikel 63.9 i förordningen om gemensamma bestämmelser för programperioden 2021–2027, ska utgifter som deklarerats i en betalningsansökan för en av fonderna inte deklarerats någon annanstans inom samma fond eller inom ett annat instrument. Detta gäller redan för perioden 2014–2020 och övervakas – och kommer fortsatt att övervakas – noggrant genom revisionsverksamhet. Denna bestämmelse betonas också starkt i de urvalskriterier som tillämpas i medlemsstaterna vid urvalet av projekt.

För det andra måste programplaneringsdokumenten, dvs. partnerskapsöverenskommelsen, programmen och de territoriella planerna för en rättvis omställning, innehålla en beskrivning av komplementaritet och synergier mellan sammanhållningspolitiken och andra unionsinstrument. Syftet med detta är att undvika överlappningar och göra det möjligt att förutse alla risker för dubbelfinansiering.

Både i partnerskapsöverenskommelserna för 2021–2027 och de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna finns krav på en beskrivning av komplementariteten med andra instrument. Denna används som grund för ytterligare samordningsarrangemang, för att garantera att komplementariteten säkerställs och att synergier mellan de olika instrumenten utnyttjas.

GD Regional- och stadspolitik och GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering deltog på vederbörligt sätt i bedömningen av de återhämtnings- och resiliensplaner som föreslogs av medlemsstaterna inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Därmed garanterades fullständiga synergier och fullständig kunskap om medlemsstaternas mål inom faciliteten för

² Se revisionsrättens iakttagelse 36 och ruta 2.

återhämtning och resiliens och de sammanhållningspolitiska fonderna. Som en del av de operativa arrangemang som undertecknats med kommissionen åtar sig medlemsstaterna dessutom att gemensamt anordna ett årligt evenemang med berörda parter för att diskutera komplementaritet, synergier, samstämmighet och konsekvens mellan genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen och övriga EU-program³.

3. Övervakning och rapportering

För att skapa större öppenhet och ansvarsskyldighet när det gäller användningen av finansiering från sammanhållningspolitiken i samband med hälso- och sjukvård (inklusive vaccinering), företagsstöd och system för korttidsarbete har kommissionen tagit fram 32 icke-obligatoriska covid-19-indikatorer. Dessa har använts flitigt av medlemsstaterna och har hjälpt myndigheterna och kommissionen att övervaka och bedöma hur den sammanhållningspolitiska finansieringen, inbegripet från React-EU-resurser, användes under pandemin.

Kommissionen är fast besluten att hålla sina medborgare informerade om alla offentliga utgifter. Därför inrättade kommissionen tre interaktiva resultattavlor inom ramen för plattformen för öppna data⁴ som visade hur medlemsstaterna använde den sammanhållningspolitiska finansieringen under krisen. Där finns information om medlemsstaternas utgifter, särskilt på de viktigaste områdena, nämligen **hälsa, företag och direktstöd till enskilda**⁵.

III. KOMMISSIONENS SVAR PÅ REVISIONSRÄTTENS REKOMMENDATIONER

1. Rekommendation 1 – Analysera sammanhållningspolitikens lämplighet som ett verktyg för att hantera budgetkriser

Måldatum för genomförande: Före utgången av 2024.

Kommissionen godtar denna rekommendation.

2. Rekommendation 2 – Övervaka noggrant utnyttjandet av React-EU för att vid behov ge stöd med fokus på resultat

Måldatum för genomförande: Omedelbart.

Kommissionen godtar denna rekommendation.

Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka och ge stöd till de förvaltande myndigheterna vid deras genomförande av React-EU-prioriteringarna. I detta sammanhang kommer kommissionen att

³ Se revisionsrättens iakttagelse 40.

⁴ Coronavirus Dashboard: EU cohesion policy response to the crisis, React-EU-informationstavlan och Overview of Cohesion Policy Coronavirus Indicators.

⁵ Se revisionsrättens iakttagelser 73–79.

identifiera program med utgiftsproblem och samarbeta med programmyndigheterna för att utnyttja potentialen hos React-EU-resurserna maximalt. Enligt principen om delad förvaltning är det upp till medlemsstaterna att se till att de medfinansierade insatserna bidrar på ett effektivt sätt till att uppnå mål och resultatmål.